

él mi közöttünk, s emlékének nemesak jegyzőkönyvünkben, hanem szívünkben is nyissunk helyet; legyen ő nekünk és előttünk feledhetetlen.

Még a kocsárdi lelkész: Sükösd Ferencz nyugdíjaztatásáról emlékezett meg az esperes megnyitójában s ezzel a tagok névsora fölolvastatván, kezdetét vette a tulajdonképeni tárgyalás.

Névsorolvasás után a gyűlés sajnálattal vette tudomásul a főgondnokok távollétét, de ha nélkülözünk kellett-e gyűlésen a főgondnokokat, s a világi és egyházi tagok egy részét, más részről jól esett észlelni különösen a világi elem részéről a szokottnál nagyobb látogatottságot. Ott láttuk Szentpáli Ignác ügybuzgó algondnokunkat, id. Gáspár János, br. Kemény Gejza, gr. Bethlen Bálint, Felszegi Samu, Bartha Lajos, Tarsoly Gábor, Tarsoly Kálmán, Kovács Gyula, Szabó Ferencz, Tibáldi Dénes, Horváth Miklós képviselőket, dr. Kovács Ödön és Hegedüs János th. tanárokat, s a papságot csaknem teljes számban.

Miután a domesztikai kérvények átvizsgálására id. Gáspár János elnöke alatt bizottság neveztetett ki, Kovács Gyula, Mészáros István, Málnási Károly, Kovács János és Zsigmond Lajos személyében, az új bánya gyűlésterméből a tágas és szépen művelt udvarral kerített templomba vonult a diszes gyülekezet.

A templomban a gyülekezet éneke, majd a Siemon karmester által vezetett zene és összefüggő öszhangzatos ének hangzott fel, melynek elhangzása után dr. Bartók enyedi lelkész tartott lelekelemelő, buzgó imádságot és tőle megszóított tartalmas, szép és találó hasonlatokban bővelkedő beszédet. Beszéde alapjául Máté VII. 24—29. verset vette fel, s ez alapigéből kiindulva, kereset feleletet e kérdésre: „Mi boldogít?” Azután az ének és zene szép akkordjaiban gyönyörködünk még pár pillanattig, míg a szépen feldisznított templomból a nagy közönség kivonult; templomozás után a gyűlés tagjai együttesen keresték fel Juchó Ferencz bányatanácsos és egyházközségi főgondnokot, hol Hegedüs Lajos esperes tolmácsolta a tiszteletet, a hálat, a melyet érez, a melylyel adózik az egyházmegye papsága iránta, mint ki az egyházmegye egyik egyházában, a marosújvári egyházban szerzett és szerez elvéthetetlen érdemeket munkái által. Miután a tanácsos és főgondnok továbbra is igérete pártfogását és a gondos házi asszony: Juchóné ó nagysága s kedves leánya: Ilona kisasszony fogadták lekötelező szívesseggel a pár percig tartó ott időzés alatt a vendégeket, ismét a gyűlés terembe vonultak a gyűlés tagjai, hogy meghallgassák Sándor János egyházmegyei jegyző évi jelentését.

E mindenkét magában foglaló tartalmas főjegyzői jelentést, mely e téren mintául szolgálhat, a maga egészében nem közölhetem, mert e szűk tér, mely rendelkezésemre áll, nem engedi. — azonban ismertetem azt a következőkben:

Az egyházban levő 33 anya-, 5 társ- és 36 leány-egyház és diasporában mindenképp lelkészi állomás betöltve van; csupán a bágyoni és sz.-kocsárdi egyházak vannak lelkész nélkül. — Az egyházmegyében a lelkek száma 20,787; ez évben születtek száma 985, a meghaltaké 640; házassági szövetségre léptek 184; konfirmált összesen 241, melynek 66% olvas.* Az egyházi vallásos élet, ha rosznak nem is mondható, de emelkedése ohajtható, mert a délutáni biblia magyarázat és ifjak vallásos oktatása még nem mindenütt lépett életbe — s ha az Alsófehérmegyébe eső egyházak igyekeznek az egyházi vallásos élet erősítésén, elővitelén, de az Aranyostordában fekvő egyházak legnagyobb része többet tehetne e tekintetben, mint a mennyit tesz. Vadházasságban, ha nem is nagy számmal, de mégis élnek s e tekintetben különösen Kocsárd, Nagylak, Földvár, Polyán érdemel megróvást. Az iskolaügy nem a legkedvezőbb képet tárja elénk, mint van ugyan 3142 tanköteles, de ebből csak 2262 jár iskolába s így tehát a tanköteleseknek csak 72%-a, míg a megelőző években 80—75%-a tanult a tanköteleseknek. E hanyatlásnak oka a nagy szegénység, az ennek folytán észlelhető ruhátlanúság és némely egyházközségben a tanterem szűk volta. Nagyobb építkezések történtek Kápadon, hol a templom kijavítása 645 frtba került, Bagóban a templom renováltatott 134 frttal, Gombáson, Miriszlón, Felvinczen, Egerbegyen, Szentmihályfalván, Harszatoson mind 100 frton felül költöttek egyházi építkezésekre. S ezen kívül még kisebb nagyobb építkezések más helyeken is történtek.

Hogy minden látszata mellett a közönyösségnek, nincsen lethargikus államban az egyházi életre nézve; bizonyítja az, mely szerint egyházm. 16 egyházközségben, mintegy 800 frt kegyes adakozás történt és szorgalmi uton 1000 frtot meghaladó vagyonnal gyarapította az egyházi tőkét 20 egyházközség.

A számadásokat — a jegyzői jelentés szerint — csaknem minden egyházban rendben találta a can. visitatio, a gyarapodás nyomai láthatók mindenütt s hála Istennek, pár egyházközség kivételével, e tekintetben is nyereségről nyereségre mennek egyházaink. Mag- és bortárak szintén jó karban és rendesen kezelve vannak. — Rövid kivonata ez csupán a jegyzői jelentésnek, de e

* Ezen statisztikai kimutatásban a püspöki vizsgálat alatt álló nagyenyedi egyház nincs befoglalva.

rövid kivonattól is látható, hogy egyházmegyénkben az egyházi élet jó vezetők kezében van.

„T. egyházmegyei lelkész! — így végezi érdekes főjegyzőnk jelentését — az elmondottakban, mint hatyudal, utolsó jelentése hangzott el a can. visitationak e százados intézménynek, mely jó és rosz idők során keresztül annyi hasznos szolgálatot tett anyaszentegyházunknak. Hitünk szerint még tehetett volna. De szolgálhatóság, érdemei, munkaképessége mellett sem kerülhetett el végzetét. Az történt vele, mi minden emberi intézménnyel eleitől fogva történt és előbb-utóbb történni fog — megszűnt létezni. Egy új intézmény lépett örökébe, elődétől lényegesen eltérő vonásokkal, mely még pályái között van. Születésével bizonyára ez is magával hozta a világra az elmúltak esirait. De emberileg szólva, most ezé a jövő. S anyaszentegyházunk vezértérftai szép jövőt jósolnak neki. — Adná Isten legyenek jó próféták!

Nekünk, kik az élők Istenének szolgálunk, ezáltal dolog volna az elmúltak emléken reményvesztetten keseregni. A mi érdeklődésünk főtárgya a mulandókban az örökkévaló. Utóvégre is az Isten országa sem itt, sem amott nincsen. — halljuk Jézus szavát: „Istenországát tibenetek van!” Ennek kell minden körülmények közt, az emberek segélyével, vagy ellenére tisztulni, nemesülni, szilárdulni, tökélyesedni.

Istenországáért élni, munkálni, küzdeni: e dicső feladatot ismerte magának egyházmegyénk a multban s — rendületlenül hiszem — azt fogja magának ismerni a jövőben is.“

E jegyzői jelentés elhangzása után a jegyző, Sándor János, valamint Barabás József direktor lemondottak, — úgyszintén lemondott hivataláról a bírói kar is. Azonban a jegyző és direktor engedni volt kénytelen a közbizalomnak s eddigi hivatalukat ismét elvállalták. Pénztárnoknak szintén megválasztott Tóth Mózes régi pénztárnok.

A bíróság tagjai is csaknem mind a régiek maradtak, ujonnan választva lettek: gróf Bethlen Bálint, báró Kemény Géza, Felszegi Samu és Horváth Miklós. Ezután az ujon választott lelkészek kebelezettek be; s miután Ferencz Samu jegyzősegédnek ismét megtartott, — egy kedélyes ebédre gyűltünk össze a kincstári nagyvendéglőben, hol gyűlésünk mintegy 50 jelenlevő tagját gróf Bethlen Bálint ujon választott egyh. bíró vendéglete meg izletes és jó eledellel, mely szép pohárköszöntökkel fűszerezetett.

Az első Hegedüs Lajos mondotta főt. Szász Domokos püspökre, Szentpáli Ignác Hegedüs Lajos esperesre. Poharak ürtettek még gróf Bethlen Bálint, báró Kemény Géza, dr. Kovács Ödön, Hegedüs János, Juchó Ferencz és Kovács Gyulára; a képviselőkre, a helybeli lelkészre stb., — végre 4 órakor bezárultak s szilipek e helyen, hogy a tanácssterembe nyiljanak meg ismét a szőlásra.

E délutáni ülésben a számadást vizsgáló bizottság a domesztikai segélyre ajánló bizottság tette meg jelentését. — A domesztikai segélyre fel lettek ajánlva: Polyán 150 frtra, Istvánháza 200 frtra, Lőrinczréve 400 forintra, Sz.-Földvár 200 frtra, Sz.-Ujfalu 150 frtra, M.-Szentkirály 150 frtra, Sükösd Ferencz 100 frtra, Szentmihályfalva 200 frtra, Nagylak 300 frtra, Pap Dávid 100 frtra, Túr 220 frtra, Vincei Domokos 80 frtra, Bertalan József 100 frtra, Tóth Sámuel 100 frtra, Jancsó Lajos uti általányul 50 frtra.

Ezután még többé-kevésbé érdekes pár ügydarab nyert elintézését s hogy a komoly tanácskozás után felüldüljenek a tagok, az ók tiszteletére és a marosújvári ev. ref. egyház orgona alapja javára rendezett szini előadás megnézésére vonultak.

Diszes közönség nézte végig Lukácsi Sándor „Zsidó” honvéd című énekes színművét és a messzi vidékről összesereglett közönségnek egy igen élvezetes estét szerzett a Góben Károly ur által kitűnően rendezett műkedvelői előadás.

Mindenik játszó meglegedést keltett játékával, de különösen Boér János, Virág János urak, Péterffy Mari és Vincez Janka kisasszonyok tünnek ki jó szerepléseikkel.

Nemesak élvezetes, hasznot hajtó is volt ez előadás, mert a tiszta jövedelem, dacára a belépti díjak csekély voltának, mintegy 50 frtot tesz ki, de még erről nyugtázás és nyilvános számadás alkalmával sz ölok, most csak azt említve, hogy előadás után tánevizgálatom is volt, melyen mint látszott mindenki jól találta magát, ismét tulajdonképeni tárgyahoz a gyűlés birásához térek vissza.

Gyűlésünk másnap reggel folyt tovább a mikor a püspöki megjegyzések olvastattak fel és a director számadása megvizsgálására kiküldött bizottság tette meg jelentését, pár egyházközség nem közérdekű ügye nyert elintézését s azután a gyűlés tagjai a bánya megnézésére vonultak be a bányába.

Juchó Ferencz bánya tanácsos és Vajna Miklós bástiszt volt szívesek a társaságot kalauzolni, melynek tagjai gyönyörködhettek a valóban szép és nagygonddal művelt bánya egyszerű látományába.

Felfrisült társaságunk Hegedüs Lajosné Szentpáli Ignác és Józsefné, tisz. Bertalan Józsefné, Szabó Katinka stb. urhölgyekkel, kiknek társaságában kétszeresen szépnek

tetszett a bánya, szokszorosan györködötőnek a zene, melyet a tanácsos ez alkalomra a bányába rendelt.

Bejárta társaságunk a szép bányát, hallgatva a tanácsos magyarzó szavait majd az ugyanevezett táncsteremben táncra perdült örege, ifja vigan, hogy még négyest is táncoltak.

Ebéd után a társaság női része Gr. Teleky Károly gyönyörű fekvésű és berendezésű kastélyát s parkját tekintette meg, hogy lelkeben egy jól töltött nap emlékével távozzék innnn mindenki.

Valóban M.-Ujvár vendégszerető közönsége most is megmutatta, hogy mily nagy szeretettel fogadja vendégeit.

Köszönet e vendégszeretetért s mindazoknak a szívesélyes buzgokodásért, fáradozásért, kik befolytak arra, hogy vendégeink jól találják magukat körünkben.

Ime, így lehet a jót széppel, a hasznost gyönyörködtetővel kötni össze!

Jancsó Lajos m.-ujvári ref. lelkész.

A műkedvelői előadás.

Általános és különös kritikai észrevételek a műkedvelői előadásokra nézve.

Marosújvár, 1887. május 18.

Azon alkalommal, hogy a nagyenyedi ev. ref. egyházmegye ez évi rendes gyűlését f. hó 16- és 17-én helységünkben tartá meg, a helybeli műkedvelők is életjel adtak magukról, a mennyiben f. hó 16-án az ev. ref. egyház orgona-alap javára előadták Lukácsi S. „Zsidó honvéd” cz. énekes színművét.

Miután minden ilyes társadalmi mozzanat kulturális életünkre kiváló befolyást gyakorol, engedje meg igen tisztelt Szerkesztő úr, hogy ily előadások felett az eshetőségig röviden és tárgyilagosan becses lapja hasábjain elmondjam nézetemet. Több rendbeli, s azok között épen innen is beküldött ilyes műkedvelői előadásokról irt referadát volt alkalmam megfigyelni, de — őszintén mondom — azok egyikében sem találtam meg azt az alapot, melyen az ily referada állván, úgy az olvasó közönségre, mint a műkedvelői egyesület-, társulat-, körre, (vagy akárhogy nevezzük is) valami hasznossal járna.

Megírják ugyanis csaknem minden ilyes referadában, hogy ennek meg ennek az úrnak kiváló érdeme, hogy a társulat működi, — hogy x. y. ügybuzgó rendező szakértelme mily összefüggővé tette az előadást, s hogy mily magas érdemeket szerzett N. N. háztulajdonos, vendéglős, kávé, haszonbérlet stb. hogy a nemes cél iránti tekintetből ingyen méltóztatott átengedni a termet, melyben a műkedvelői előadás megtörtént, s hogy méltóságos, nagyságos és tekintetes ezek az úrnak „méltóztatott becses megjelenésükkel sokszorosítani az előadás fényét”, végül, hogy az előadás bruttó- és netto-jövedelmei ennyire meg ennyire mentek, s hogy kik és hány piczulát fizettek felül. Ez a referada peccsenyéje, melyhez jó a garnirung: N. bájos kisasszony így, meg így kitűnt szerepében, — K. kisasszony (vagy asszonyság) ilyen, meg ilyen alakítással, — Z. nővérek ilyen, meg amolyan routine-nal játszottak, s hogy a feltalálásból semmi se hiányozzék táldisznak oda teszik még, hogy: ez, meg ez az úr „megállotta” helyét, annak, meg annak az úrnak lélektani helyes felfogásáról tanszkodik játéka; végül az egész felüti ezzel a hig sauce-szal: „egyszóval az egész előadás sikerültnek mondható.” Azonban arról vagy soha, vagy ritkán és mintegy elvéve van szó, hogy:

1. Az egyesület művészi izléséről tanuskodik-e az előadott darab, s ha igen, volt elég körültekintés, elővigyázat, kellő lelkiismeretesség annak mérlegelésénél, ha valyon az előadott darab és a működi erők egyenes súlyban megállhatnak-e?

2. A rendezőségnek vagy játszó személyeknek volt-e annyi ön-és emberismeretök, önfelelőzések, művészi tapintatuk, hogy személyi kicsinyes hiúságukat, szerepelni és kitűnni akarványságukat, az előadás művészi sikereinek alárendeljék, — hogy egyáltalán a szerepek kiosztásánál a kellő kimélet lágyaságával, de lélektani argumentumok és principiumok súlyának számbavételével jártak-e el az egyniségekkel szemben, midőn ez vagy azon szerep eljátszásával bízták meg, avagy vállalták magukra?

3. A művészi józlést kielégítették-e az előadás külső és belső motívumai általánosságban; vagy épen nem történt-e vétség jó-, rosz-akarattal az ellen, a mit akár aestheticaillag, akár erkölcsileg „örök szép”-nek neneznek?

Már pedig, ha e kívánalmak bármelyikének elég nem tétett, lehetetlen, hogy az előadás sikerült volna, ha elég tétettét eo ipso sikerült; ez esetben megengedhető az is, hogy a kiválóbb mozzanatok és személyek, de csak is azok a kitűntetés „miért”- és „miként”-jének megjelzésével felemlitessenek.

A színészet a művészetek közé tartozik, s mert művészet egy színelőadás megbirálásánál nem lehet azon álláspontra helyezkednünk, hogy dilettánsok ügybuzgalma, jóakarata, tevékenysége, szorgalma és áldozatkészsége már magában minden, s így mindennel szemben elnézést inaural. Ügybuzgalom, jóakarata, áldozatkészség, stb. nagyon is becsülésre és tiszteltetreméltó kiváló erkölcsi jelelenségek, de még soha sem emeltek egyetlen színelőadást sem, egymagukban még csak középszerű művészi színvonalra is.

Azután meg a színészet társadalmi iskola; midőn a közönségnek nemes élvezetet kell, hogy nyújtson, egyszerűen oktatóni, emelni, nemesíteni, tökélyesíteni van hivatva a társadalmat, melynek hibáit, ferdeségeit, bűneit tárja fel, jó tulajdonait, erényeit, erkölcsi elveit, fáj-dalmait, küzdelmeit mellet.

Nó de már most tisztelt dilettantismus, ha oda állunk a deszkákra egy férczdarabbal, melyet az éret, komoly, tárgyilagos kritika kidobott a „kasszadarabok” szemétdombjára, s melyet olyas elzülött vidéki szintáruulat a nyomatékosirben hevenyészett szinpadon, a medvetánczoltatás és csepürágás látványosságához szokott pumlikum előtt sikerrel, sőt bravour-ral ad elő, — vagy ha oda állunk egy örök-höz nem mért klasszikus da:abbal, vagy ennek erők és egyéni sa-játságunkhoz nem illő szerepével a deszkákra, s a hatás az, hogy az elnéző jóakarata részéről legfeljebb szánakozást, a kritika részéről ki-nevetetést nyerünk, ha odaállunk a szindarab oly eltorzított alakjával, melyek talán a „Paprika Jancsi” bodéjába se illenek belé s melyek láttára a jobb izlésű és érzésű, minket közelről ismerő publikumot érettünk a szégyenérzetnek bizonyos neme fog el, vagy ha önteltésünkben force szerepünkét kiforozva, oda állunk a deszkákra tapokat kapadó a karzati publikumtól, sikamlós kétértelmű dolgokat extemporálunk, a társadalomban élő személyeket gúny- és küz-nevetőség tárgyává teszünk, a jó izlés, a közérkölség ellen magunk-

nak mindent ma-
zal művészetke-
őszinte, józan,
kargassa? lehet
nem szember-
kolásáért, ha n
a kritika?

Azon
kői és csüge
továbbá ann
csügeddel m
is, — indit

Ha sze
helység hon
életrevalóság
getni, hisz s
könnyen átlá

Csak a
legnagyobb t
melegség m
midőn egy s
szerencsétlen

Nemes
esen tüztöltő

Ha Ma
kezzék e teki
és Igenpatáv
másból, hog
más község

Csak a
Az aka
hunyzakodik,

T
Sajnálát
letünk roham

Ez, kelle
az alvinczi m
egyleti pénzk
harczban volt

A lefoly
a főparancsno
elkövetett hib
embertársain
anyagi állását
három év al
az egyleti szá
és visszafel

Az 1887
minden erejét
potból menek
hetett, a borb
stb. egyéb vis
nek közül a f
szavazatukkal
vetelménye sz
véve. De ezen
noknak erköl
után visszaron
bernek átenge
hogy az alvinc
ohajtja főparan
látta, hogy ez

A pénzt
1887. február
szor történt p
és 20-ika köze
második és ha
szeszehiva enn
1886-ban bev
adás több vol
kozott, hogy a
gálás után a p
zetve. A más
krajczár több
érvben b e v é t
forint 53 kraj
kellett volna,
mutatott be, t
találattot, min
vizsgáló bizott
tüzöltő-egylet s
lyesen nem lá
pénztárnok ált
bizottság kötel
gálás bizonyá
nem lármez s
az egylet bizor
marad. Valjon
megleppőbb.

Az 1887.
tatott egyetlen
a vasuti állomá

* Nagyon
parancsnoknak ar
dés kivonulás, hi
leggyeszerűbb ölt
kell csak töreked

